

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Μυλλέρου 1, 104 36 Αθήνα
τηλ.: 210 – 5238961 φαξ: 210 - 5238967
www.esaea.gr e – mail: esaea@otenet.gr

**3η Δεκέμβρη
Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία**

**2003 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

*«Πενήντα εκατομμύρια Ευρωπαίοι με αναπηρία
αρνούνται τον παθητικό ρόλο και διεκδικούν τη
συμμετοχή τους στο κοινωνικό - οικονομικό και
πολιτικό στερέωμα της Ευρώπης»*

ΑΘΗΝΑ 2002

Η 3^η Δεκέμβρη κάθε έτους έχει καθιερωθεί από τη Βουλή των Ελλήνων ως Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, σύμφωνα με το Ν.2430/1996, και αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός για το κίνημα των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Ο Νόμος αυτός αναγνώρισε την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία ως την τριτοβάθμια οργάνωση των ατόμων με αναπηρία και θεσμοθέτησε ουσιαστικά τη θέση της ως Κοινωνικού Εταίρου της Ελληνικής Πολιτείας για θέματα που αφορούν στα άτομα με αναπηρία.

Με την ιδιότητα του Κοινωνικού Εταίρου, και όπως ακριβώς αναφέρεται στον Νόμο: «Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία υποβάλλει κάθε έτος στον Πρόεδρο της Βουλής, Έκθεση αναφερόμενη στην εν γένει αντιμετώπιση των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία». Η υποβολή αυτής της Έκθεσης δίνει κάθε χρόνο τη δυνατότητα να αναδεικνύουμε θέματα που είναι ζωτικής σημασίας για τα άτομα με αναπηρία και συνδέονται με την άσκηση θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Είναι μία ευκαιρία για ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη δραστηριοποίηση των κέντρων λήψης αποφάσεων, των ίδιων των ατόμων με αναπηρία αλλά και του ευρύτερου κοινού.

Η φετινή Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, η 3^η Δεκέμβρη 2002, αφιερώνεται στο έτος 2003, το οποίο έχει ανακηρυχθεί «Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία». Το φετινό θέμα της έκθεσης: **«2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία: Πενήντα εκατομμύρια Ευρωπαίοι με αναπηρία αρνούνται τον παθητικό ρόλο και διεκδικούν τη συμμετοχή τους στο κοινωνικό – οικονομικό και πολιτικό στερέωμα της Ευρώπης»**, επιλέχτηκε γιατί θεωρούμε ότι το 2003 πρέπει να αντιμετωπισθεί ως η αφετηρία μιας διαδικασίας που θα συνεχισθεί και μετά το 2003 και θα καταστήσει σαφές ότι η αναπηρία είναι ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	σελ.3
Εισαγωγή.....	σελ.4
1. Το ιδεολογικό πλαίσιο του 2003 Ευρωπαϊκού Έτους των Ατόμων με Αναπηρία: Από τον πατερναλισμό στην ισότιμη συμμετοχή.....	σελ.6
2. Οι Στόχοι του 2003 Ευρωπαϊκού Έτους των Ατόμων με Αναπηρία.....	σελ.13
3. Η Ελληνική Προεδρία της Ε.Ε. και το 2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία.....	σελ.15
4. Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες 2004 και το 2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία.....	σελ.22
5. Βασικές Αρχές του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το 2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία.....	σελ.24
6. Προτάσεις.....	σελ.27

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 1999 στη Γενική Συνέλευση του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία αποφασίστηκε να προταθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει δράση και να ξεκινήσει διαβουλεύσεις με τα αρμόδια όργανα, έτσι ώστε το 2003 να ανακηρυχθεί σε Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία.

Η παραπάνω πρωτοβουλία βρήκε τη θετική ανταπόκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και ιδιαίτερα της Ελληνίδας Επιτρόπου κ. Άννας Διαμαντοπούλου, αφού στην Ανακοίνωσή της «Για μια Ευρώπη χωρίς Φραγμούς» που εκδόθηκε το Μάιο του 2000 αναφέρεται ότι η Επιτροπή θα υποβάλλει πρόταση στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανακήρυξη του 2003 σε Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία.

Στις 3 Δεκεμβρίου 2001 (2001/903/ΕΚ), το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνοντας υπόψη του τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 13, την πρόταση της Επιτροπής, τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και τη γνώμη της Επιτροπής Περιφερειών αποφασίζει να ανακηρύξει το έτος 2003 «Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία».

Το εθνικό αναπηρικό κίνημα δε θα μπορούσε παρά να είναι θερμός υποστηρικτής αυτής της πρωτοβουλίας. Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, ως μέλος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία, έχει δεσμευτεί να συνεισφέρει με κάθε δυνατό μέσο στην επιτυχή έκβαση του Έτους σε παγκόσμιο επίπεδο, συμμετέχοντας στο έργο προετοιμασίας μιας Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμμετέχοντας ενεργά στην κατάρτιση μιας Οδηγίας καταπολέμησης των διακρίσεων λόγω αναπηρίας και στην κατάρτιση του ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης, και τέλος σε εθνικό επίπεδο, προετοιμάζοντας το εθνικό σχέδιο δράσης.

Στην Έκθεση αυτή, καταθέτουμε το συλλογικό μας όραμα, προσδιορίζοντας το εννοιολογικό πλαίσιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία. Το Ευρωπαϊκό Έτος παρέχει μια μοναδική ευκαιρία για την ανάδειξη του ζητήματος των αρνητικών διακρίσεων που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία και για την προώθηση νέων πολιτικών που θα συμβάλλουν στη σταδιακή εξάλειψη των διακρίσεων και στην ενίσχυση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στα δρώμενα της κοινωνίας όπου ζουν. Το Ευρωπαϊκό Έτος είναι μια μοναδική ευκαιρία για την προώθηση της Ατζέντας για την αναπηρία και γι' αυτό απαιτείται η δράση όλων των εμπλεκόμενων φορέων, μέσω μιας προσέγγισης που θα εστιάζει στην ευρεία συνεργασία.

Στην Έκθεση αυτή, παραθέτουμε μια σειρά από συγκεκριμένες προτάσεις για δράση προς όλους του φορείς που έχουν σχέση με το θέμα. Είναι δράσεις, οι οποίες μπορούν να αναληφθούν κατά τη διάρκεια του Έτους και να συνεχισθούν και μετά από αυτό, συνιστώντας την κληρονομιά του Έτους, συμβάλλοντας σε μία διαδικασία που θα επιφέρει πραγματική ισότητα σε όλες τις κατηγορίες των ατόμων με αναπηρία και τις οικογένειές τους.

Γιάννης Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος της ΕΣΑΕΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με μελέτη της Eurostat¹ (Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης) το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε σύγκριση με το σύνολο του πληθυσμού είναι περίπου 12%, με διαφορές μεταξύ των κρατών – μελών, από 9,3% στην Ελλάδα μέχρι 15,3% στην Ισπανία.

Αναμφίβολα τα άτομα με αναπηρία είναι μια ομάδα πληθυσμού που είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού². Σύμφωνα με μελέτες:

- Το μέσο οικογενειακό εισόδημα είναι αρκετά χαμηλότερο σε ένα νοικοκυριό που έχει ένα μέλος με αναπηρία.
- Υπάρχει σαφής συσχέτιση μεταξύ της βαρύτητας της αναπηρίας και του βαθμού φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Οι γυναίκες με αναπηρία είναι συχνότερα θύματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Τα άτομα με αναπηρία που διαβιούν σε ιδρύματα συνήθως δεν αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας, βιώνουν όμως έναν ακραίο κοινωνικό αποκλεισμό, τον εγκλεισμό.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός των ατόμων με αναπηρία οφείλεται στον τρόπο οργάνωσης των κοινωνιών, ο οποίος είναι τέτοιος ώστε συχνά τα άτομα με αναπηρία βιώνουν τη διάκριση στην καθημερινή τους ζωή. Η διάκριση βασίζεται από τη μία πλευρά στην προκατάληψη της κοινωνίας και από την άλλη στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία για την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία.

Όσο αφορά στους φόβους, τους μύθους και την προκατάληψη της κοινωνίας έχει ως αποτέλεσμα τις χαμηλές προσδοκίες ως προς τα άτομα με αναπηρία καθώς επίσης και το στιγματισμό αυτών.

Όσο αφορά στα εμπόδια, αυτά εντοπίζονται στην έλλειψη ή την περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην έλλειψη κατάλληλης κατάρτισης, στην έλλειψη ή την περιορισμένη πρόσβαση στην απασχόληση, στην έλλειψη ή την περιορισμένη πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες όπως: υπηρεσίες υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες, δημόσια διοίκηση, κοινωνικό περιβάλλον, μέσα μεταφοράς, κοινωνία της πληροφορίας.

Τόσο ο στιγματισμός όσο και τα εμπόδια που συναντούν τα άτομα με αναπηρία στην καθημερινή τους ζωή βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με το είδος και τη βαρύτητα της αναπηρίας. Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μία ανομοιογενή ομάδα πληθυσμού, οι ανάγκες των οποίων διαφοροποιούνται. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να επιδειχθεί στα άτομα με αναπηρία που δεν μπορούν να αυτό-εκπροσωπηθούν, όπως είναι τα άτομα με αυτισμό, με νοητική υστέρηση, με πολλαπλές αναπηρίες, τα οποία χρειάζονται υποστηρικτικές υπηρεσίες στην καθημερινή τους ζωή.

¹ Eurostat 1995 Statistics in Focus 1995/10 Disabled Persons Statistical Data

² Disability and Social Exclusion in the E.U.: Time for change, tools to change, Final Study Report 2002

Τα άτομα με αναπηρία ως Ευρωπαίοι πολίτες έχουν τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα με τους «άλλους» πολίτες και έχουν δικαίωμα στην απόλαυση των ίσων ευκαιριών και όχι της φιλανθρωπίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνώρισε ήδη από την ίδρυσή της την ανάγκη να επιτύχει οικονομική αλλά και κοινωνική συνοχή. Το άρθρο 13 της Συνθήκης του Amsterdam δίνει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να αναλαμβάνει δράσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων και καλεί τα Κοινοτικά Όργανα να λαμβάνουν υπόψη τους τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία κατά την υιοθέτηση μέτρων και την εφαρμογή της νομοθεσίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της «Για μια Ευρώπη χωρίς φραγμούς» καλεί τα κράτη – μέλη να ενισχύσουν τις δεσμεύσεις και να συμβάλλουν στη δημιουργία οικονομιών και κοινωνιών που θα περιλαμβάνουν όλους. Η πρόκληση είναι όχι μόνο να παρέχεται βελτιωμένη υποστήριξη στους αποκλεισμένους ή σε εκείνους που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού αλλά και να αντιμετωπίζονται ενεργά οι διαρθρωτικοί φραγμοί προς την κοινωνική ένταξη και να μειώνονται έτσι οι περιπτώσεις κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Απόφαση της ανακήρυξης του 2003 σε Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία έρχεται να ενδυναμώσει τη συζήτηση γύρω από την λήψη μέτρων για την προώθηση των ίσων ευκαιριών, την καταπολέμηση των διακρίσεων και την εξάλειψη των εμποδίων, να προωθήσει τα δικαιώματα και να ενισχύσει το επίπεδο ενημέρωσης σε θέματα αναπηρίας.

Η χώρα μας, με το αναθεωρημένο της Σύνταγμα, με το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία να ξεκινάει από την Αθήνα, την Ελληνική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης το πρώτο εξάμηνο και με τους Παραολυμπιακούς Αγώνες του 2004, έχει τη χρυσή ευκαιρία να καταγράψει τη δική της διακριτή συνεισφορά στη διαμόρφωση ενός νέου ευρωπαϊκού μοντέλου για την αναπηρία που θα στηρίζεται στο ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο, εμπλουτισμένο με μια ισχυρή νομοθεσία καταπολέμησης των διακρίσεων.

1. ΤΟ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ 2003 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ: Από τον πατερναλισμό στην ισότιμη συμμετοχή

Η ανακήρυξη του 2003 σε Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία αποτελεί ένα γεγονός, το οποίο μπορεί να συμβάλλει στην ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Διανύουμε όμως μια περίοδο που συντελούνται βαθιές αλλαγές όσο αφορά στον τρόπο προσέγγισης ζητημάτων που σχετίζονται με την αναπηρία, αλλαγές που πηγάζουν από τη μια μεριά απ' τις κοινωνικό – οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις που έχουν συντελεστεί στην Ελλάδα την τελευταία εικοσαετία και από την άλλη από τις πρωτοβουλίες που τα τελευταία χρόνια έχει αναλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τα άτομα με αναπηρία.

Σε αυτό λοιπόν το υπό διαμόρφωση κοινωνικό – οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον, ως εθνικό αναπηρικό κίνημα έχουμε χρέος να προσδιορίσουμε το ιδεολογικό πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους των Ατόμων με Αναπηρία, ένα πλαίσιο αρχών έτσι ώστε το Ευρωπαϊκό Έτος να λειτουργήσει ως προωθητική δύναμη ανατροπής κατεστημένων, αντιλήψεων και νοοτροπιών και να τοποθετήσει το άτομο στο επίκεντρο των εξελίξεων ως υποκείμενο της τύχη του και όχι ως αντικείμενο οίκτου του κοινωνικού του περιβάλλοντος.

➤ Προς ένα πολυδιάστατο μοντέλο προσέγγισης της αναπηρίας

Ο ορισμός της αναπηρίας αποτέλεσε θέμα εκτενούς συζήτησης τις τελευταίες δεκαετίες. Ο τρόπος που η κάθε κοινωνία ορίζει την αναπηρία σχετίζεται άμεσα με τη βάση στην οποία τοποθετεί τα προβλήματα της αναπηρίας. Στο πλαίσιο αυτής της συζήτησης, δύο ήταν μέχρι σήμερα τα βασικά μοντέλα προσέγγισης:

Με βάση το παραδοσιακό / ιατρικό μοντέλο, η αναπηρία ορίζεται ως τη σωματική, νοητική, αισθητηριακή ή ψυχολογική απόκλιση από το «φυσιολογικό», απόκλιση η οποία οφείλεται σε ασθένεια, ατύχημα ή άλλους ιατρικούς λόγους. Με βάση το ιατρικό αυτό μοντέλο, το άτομο με αναπηρία βιώνει λειτουργικούς περιορισμούς, μερικοί από τους οποίους αντιμετωπίζονται με ιατρικές παρεμβάσεις με στόχο την αποκατάσταση, άλλοι όμως οδηγούν σε μία μόνιμη στέρηση της συμμετοχής του ατόμου από τις διάφορες δραστηριότητες της ανθρώπινης ζωής.

Πρόκειται για μία προσέγγιση, η οποία τοποθετεί τα προβλήματα της αναπηρίας στο ίδιο το άτομο με αναπηρία, αγνοώντας την αλληλεπίδραση που υπάρχει ανάμεσα στο άτομο και το περιβάλλον. Η προσέγγιση αυτή έχει πατερναλιστικά χαρακτηριστικά και οδηγεί σε αυταρχική και πολλές φορές βίαιη αντιμετώπιση των ατομικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Ουσιαστικά είναι το ιδεολογικό περίβλημα των πολιτικών που οδηγούν στην κοινωνική περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρία, γιατί διαμορφώνουν συνθήκες παράλληλων δομών και υπηρεσιών, αποκόπτοντας τα άτομα με αναπηρία από την κοινωνική, οικονομική και πολιτική δραστηριότητα.

Αντίθετα, το κοινωνικό μοντέλο προσέγγισης επικεντρώνεται στην ιδέα ότι η αναπηρία δεν πρέπει να ιδωθεί ως ατομικό αλλά ως κοινωνικό ζήτημα. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία δεν είναι απλώς συνέπεια των δικών τους ατομικών λειτουργικών περιορισμών αλλά συνέπεια της αδυναμίας της κοινωνίας να λάβει υπόψη της τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των ατόμων αυτών. Αυτή η προσέγγιση θέτει την ευθύνη για την ανεμπόδιστη άσκηση των βασικών ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στο κοινωνικό -πολιτικό εικοκοδόμημα. Νόμοι, κανονισμοί, συμπεριφορές δημιουργούν εμπόδια, τυπικούς και άτυπους φραγμούς θέτοντας τα άτομα με αναπηρία στο έλεος του κοινωνικοπολιτικού περιβάλλοντος, και όχι σε θέση υποκειμένου ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ισότιμα στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Τα τελευταία όμως χρόνια πολλοί είναι οι εκπρόσωποι του ευρωπαϊκού και διεθνούς αναπηρικού κινήματος και της επιστημονικής κοινότητας που έρχονται να συμφωνήσουν ότι τα προβλήματα που σχετίζονται με την αναπηρία δεν μπορούν να αποδοθούν ούτε στο άτομο αυτό καθ' αυτό αλλά ούτε και στην κοινωνία αποκλειστικά. Κατ' επέκταση δεν μπορούμε να αναζητήσουμε τη λύση για τα προβλήματα της αναπηρίας μόνο στο άτομο ή μόνο στην κοινωνία όπως έχουν υποστηρίξει μέχρι σήμερα το παραδοσιακό / ιατρικό και το κοινωνικό μοντέλο αντίστοιχα.

Αποτέλεσμα αυτής της κριτικής, που έχουν υποστεί και τα δύο μοντέλα που παρουσιάσαμε παραπάνω, είναι η ανάπτυξη μιας νέας προσέγγισης, ενός πολυδιάστατου μοντέλου, το οποίο συνδέει το ιατρικό και το κοινωνικό μοντέλο αναπηρίας. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό η αναπηρία είναι ένα φάσμα εννοιών τριών διαστάσεων: σώμα – λειτουργίες – δομή.

Το Ευρωπαϊκό Έτος πρέπει να αναδείξει αυτή τη σύγχρονη προσέγγιση για την αναπηρία που συνδέει πολιτικές που αφορούν τόσο τη θέσπιση ισχυρών νομοθεσιών καταπολέμησης των διακρίσεων όσο και τη δημιουργία κοινωνικού ιστού ασφάλειας και προστασίας μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής συγκεκριμένων θετικών δράσεων.

➤ *Προς μια νέα πολιτική για την αναπηρία*

Η πολιτική που ακολουθεί κάθε χώρα για την αντιμετώπιση των θεμάτων της αναπηρίας σχετίζεται άμεσα με τον τρόπο που ορίζει την αναπηρία. Χώρες οι οποίες έχουν υιοθετήσει το ιατρικό μοντέλο προσέγγισης ακολουθούν προνοιακή κοινωνική πολιτική, ενώ αντίθετα χώρες που έχουν υιοθετήσει το κοινωνικό ακολουθούν το μοντέλο των ατομικών δικαιωμάτων.

Στο πλαίσιο της προνοιακής κοινωνικής πολιτικής, η αναπηρία αντιμετωπίζεται ως ατομική μειονεξία που κάνει το άτομο ανάκανο να εργαστεί και γενικά να λειτουργήσει μέσα στην κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής οι διάφοροι φορείς σχεδιάζουν για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των πολιτών ενώ στους πολίτες με αναπηρία παρέχονται επιδόματα και άλλες ειδικές υπηρεσίες, ξεχωριστές απ' αυτές που παρέχονται στους υπόλοιπους πολίτες.

Αντίθετα, το μοντέλο των ατομικών δικαιωμάτων απορρίπτει την ιδέα ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι αναπόφευκτο επακόλουθο της αναπηρίας. Σύμφωνα με το μοντέλο των ατομικών δικαιωμάτων, στόχος είναι η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στο ισχύον σύστημα και όχι η ανάπτυξη παράλληλου συστήματος.

Σήμερα αποδεικνύεται ότι οι πολιτικές που πρέπει να αναπτύξουν τα κράτη είναι δυνατόν ή και επιβάλλεται θα λέγαμε, να βασίζονται και στα δύο παραπάνω μοντέλα, τα οποία μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται και όχι να αλληλοσυγκρούονται. Τα άτομα με αναπηρίες αποτελούν μία ανομοιογενή ομάδα, οι ανάγκες των οποίων διαφοροποιούνται ανάλογα με την κατηγορία και τη βαρύτητα της αναπηρίας. Τα άτομα με αναπηρίες ανάλογα με την κατηγορία και τη σοβαρότητα της αναπηρίας αντιμετωπίζουν και διαφορετικούς φραγμούς. Γίνεται συνεπώς αντιληπτό ότι ορισμένες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία, όπως άτομα με βαριές και πολλαπλές αναπηρίες, έχουν την ανάγκη προνοιακής κοινωνικής πολιτικής ενώ κάποιες άλλες κατηγορίες έχουν την ανάγκη αλλά και τη δυνατότητα ένταξης στο ισχύον κοινωνικό σύστημα.

Η ιστορία τόσο της Ευρώπης όσο και της χώρας μας, ως ένα βαθμό, συνδέονται άμεσα με αυτό που αποκαλείται σήμερα ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Η Ευρώπη ανέπτυξε ισχυρές δομές κοινωνικής προστασίας σε αντίθεση με άλλες περιοχές του κόσμου. Αυτό το ευρωπαϊκό κεκτημένο οφείλουν οι πολίτες της Ευρώπης να το προστατεύσουν και να το μετασχηματίσουν έτσι ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικές απαιτήσεις. Η αναπηρία και συνεπακόλουθα τα άτομα με αναπηρία, με διαφοροποιήσεις φυσικά, ήταν πάντοτε στον πυρήνα των πολιτικών των ευρωπαϊκών χωρών για την κοινωνική προστασία. Παράλληλα στις Η.Π.Α. και άλλες χώρες τις τελευταίες δεκαετίες θεσπίστηκαν νομοθεσίες καταπολέμησης των διακρίσεων και ανάδειξης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των ανθρώπων με αναπηρία.

Το Ευρωπαϊκό Έτος οφείλει να συμβάλει στην προώθηση της νέας δημιουργικής σύνθεσης που θα μεγιστοποιεί τα οφέλη που συνεπάγεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση συνδυασμένων πολιτικών, στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης του ζητήματος.

➤ *Προς μια νέα προσέγγιση της αρχής της ισότητας*

Η αρχή της ισότητας κατέχει περίοπτη θέση σ' όλα τα επίσημα κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως είναι η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης. Κανένα όμως από τα παραπάνω κείμενα δεν περιέχει σαφή ορισμό της ισότητας. Ίσως αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο δόθηκαν τόσες και τόσο διαφορετικές ερμηνείες στην έννοια αυτή.

Για αρκετές δεκαετίες, επικαλούμενοι την αρχή της ισότητας, επιδιώχθηκε η ομοιότητα με την υποχρέωση της ίδιας μεταχείρισης όλων των ανθρώπων. Η μη τήρηση της αρχής αυτής συνιστούσε (και συνιστά) διάκριση. Η ιστορία μας παρέχει αρκετά παραδείγματα της σύγχυσης αυτής που επικρατεί γύρω από το νόημα της ισότητας. Σε πολλές χώρες οι ομάδες πίεσης για τα δικαιώματα των γυναικών, τη φυλετική ισότητα, τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων ξεκίνησαν απαιτώντας ίδια

μεταχείριση με τους «άλλους». Συχνά οι εκστρατείες τους στέφθηκαν με επιτυχία και σε πολλές χώρες θεσπίστηκαν ή επεκτάθηκαν νόμοι κατά των διακρίσεων, οι οποίοι απαγόρευαν κάθε είδος διαφορετικής μεταχείρισης.

Δεν άργησαν όμως όλα τα κινήματα να διαπιστώσουν ότι οι νόμοι και οι πολιτικές για την προώθηση της ίδιας μεταχείρισης δεν ήταν σε θέση να επανορθώσουν τις υφιστάμενες ανισότητες. Η πραγματική ισότητα δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί με την προώθηση της ίδιας μεταχείρισης, όσο επικρατεί η άποψη ότι τα «διαφορετικά» άτομα πρέπει να προσαρμόζονται μονόπλευρα στα πρότυπα των «άλλων».

Έγινε συνεπώς αντιληπτό από τα κινήματα για τα ίσα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του αναπηρικού κινήματος, ότι αυτό που πρέπει να υποστηρίζουν είναι ο σεβασμός της ατομικής και ομαδικής ιδιαιτερότητας. Με άλλα λόγια, σύμφωνα με την νέα προσέγγιση που δόθηκε στην αρχή της ισότητας, αυτό που συνιστά διάκριση δεν είναι η διαφορετική αντιμετώπιση των ανθρώπων αλλά: α) η διαφορετική αντιμετώπιση ανθρώπων που βρίσκονται σε παρόμοια θέση και β) η όμοια αντιμετώπιση ανθρώπων που βρίσκονται σε διαφορετική θέση.

➤ *Προς μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς*

Η κοινωνία μας είναι με τέτοιο τρόπο οργανωμένη ώστε συχνά τα άτομα με αναπηρία οδηγούνται σε κοινωνικό αποκλεισμό. Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι ένα φαινόμενο που πέρα από τη διάσταση της οικονομικής φτώχειας έχει και τη διάσταση της κοινωνικής φτώχειας. Κοινωνικός αποκλεισμός είναι αθέτηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, την απασχόληση, τους πόρους, τη στέγαση, την υγειονομική περίθαλψη, την οικογένεια, την κοινωνική προστασία και την πολιτιστική ζωή. Κοινωνικός αποκλεισμός είναι η παρεμπόδιση πρόσβασης στα παραπάνω κοινωνικά και δημόσια αγαθά και υπηρεσίες, η έλλειψη των οποίων συνήθως οδηγεί και στην οικονομική ανέχεια. Ο όρος του κοινωνικού αποκλεισμού χαρακτηρίζει δηλαδή τόσο μια κατάσταση όσο και μία διαδικασία.

Μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί έχουν δείξει τρεις βασικούς παράγοντες, οι οποίοι οδηγούν τα άτομα με αναπηρία και / ή τις οικογένειές τους σε κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτοί είναι:

- α) Χαμηλότερο εισόδημα, λόγω ανεργίας, υποαπασχόλησης, αδυναμία εργασίας την περίοδο της αποκατάστασης κ.ά.
- β) Επιπρόσθετες οικονομικές δαπάνες λόγω αναπηρίας όπως για τεχνικά βοηθήματα, για εργονομική διευθέτηση κατοικίας, για προσωπικό βοηθό κ.ά.
- γ) Εμπόδια: περιθωριοποίηση ή αποκλεισμός από υπηρεσίες και / ή κοινωνικές δραστηριότητες

Αυτοί οι τρεις παράγοντες, αν και είναι διαφορετικοί, έχουν μεταξύ τους ένα κοινό βασικό γνώρισμα που είναι η **διάκριση** που υφίστανται το άτομο με αναπηρία αλλά και η οικογένειά του σε καθημερινή βάση.

Γενικά τα άτομα με αναπηρίες είναι μία ομάδα ιδιαίτερα ευάλωτη στον κοινωνικό αποκλεισμό. Οφείλουμε όμως να κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά σε κατηγορίες ατόμων με αναπηρία, οι οποίες είναι πρόσθετα αποκλεισμένες:

- Άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης (όπως είναι τα άτομα με αυτισμό, νοητική υστέρηση, πολλαπλές αναπηρίες): υπάρχει μια σαφής συσχέτιση μεταξύ της σοβαρότητας της αναπηρίας και του βαθμού του κοινωνικού αποκλεισμού που βιώνει το άτομο. Όσο μεγαλύτερη είναι η σοβαρότητα της αναπηρίας τόσο μεγαλύτερος είναι και ο βαθμός της φτώχειας και του αποκλεισμού, ιδιαίτερα μάλιστα όταν δεν παρέχονται οι απαιτούμενες υποστηρικτικές υπηρεσίες.
- Άτομα με αναπηρία που ζουν σε ιδρύματα: στην περίπτωση αυτή μπορούμε να μιλάμε για την πιο ακραία μορφή κοινωνικού αποκλεισμού, που είναι ο εγκλεισμός. Τα άτομα με αναπηρίες που χρειάζονται υψηλό επίπεδο φροντίδας στην καθημερινή τους ζωή, συχνά στερούνται τη δυνατότητα της ατομικής επιλογής και του ελέγχου.
- Γυναίκες με αναπηρία αλλά και οι μητέρες, που στη χώρα μας ιδιαίτερα, έχουν την κύρια ευθύνη για τη φροντίδα του παιδιού με αναπηρία, είναι συχνότερα θύματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.
- Άτομα με αναπηρία που ζουν σε αγροτικές, νησιωτικές, παραμεθόριες περιοχές της Ελλάδας: Η γεωγραφική τοποθεσία που ζει το άτομο με αναπηρία είναι ένας ακόμα παράγοντας που σχετίζεται με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι ευκαιρίες των ατόμων με αναπηρία που ζουν σε αγροτικές, νησιωτικές και παραμεθόριες περιοχές είναι συχνά περισσότερο περιορισμένες από αυτών που ζουν στα μεγάλα αστικά κέντρα, καθώς οι προσφερόμενες υπηρεσίες και η ποιότητά τους διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.
- Μετανάστες με αναπηρία: η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει γίνει τόπος υποδοχής αρκετών μεταναστών και οφείλει να επιδείξει ιδιαίτερη μέριμνα για τα άτομα αυτά που είναι πρόσθετα αποκλεισμένα.

Η άρση του κοινωνικού αποκλεισμού μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την άρση των εμποδίων που υπάρχουν στην ελληνική κοινωνία.

➤ *Προς μια κοινωνία χωρίς εμπόδια*

Η διάκριση που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία συχνά βασίζεται στην προκατάληψη, περισσότερο συχνά όμως οφείλεται στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία για την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνία.

- Εμπόδια στην απασχόληση

Τα άτομα με αναπηρίες είναι δύο ή τρεις φορές πιο πιθανόν να βρεθούν σε κατάσταση ανεργίας και μάλιστα μακροχρόνιας ανεργίας. Ο αποκλεισμός των ατόμων με αναπηρία από την απασχόληση βρίσκεται σε άμεση σχέση με τον

αποκλεισμό από την εκπαίδευση, την κατάρτιση, την πρόσβαση, την κοινωνία της πληροφορίας κ.ά.

- Εμπόδια στην εκπαίδευση

Η εκπαίδευση είναι ένας από τους τομείς που συνδέονται άμεσα με τον κοινωνικό αποκλεισμό, είτε ως αποστέρηση της εισόδου στην εκπαιδευτική διαδικασία, είτε ως έξοδος προκαλούμενη από τις ίδιες τις ισχύουσες εκπαιδευτικές διαδικασίες. Παράγοντες όπως η περιοχή κατοικίας του ατόμου, η προσβασιμότητα και οι προτεραιότητες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, συνδέονται άμεσα με τις πιθανότητες ένταξης ή αποκλεισμού από την εκπαίδευση. Η πρόσβαση στην εκπαίδευση αποτελεί παράγοντα – κλειδί προκειμένου τα άτομα με αναπηρίες να έχουν, ως ενήλικες, ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας.

- Εμπόδια στο δομημένο περιβάλλον

Μολονότι τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί βελτίωση στο θέμα της εξάλειψης των εμποδίων από το δομημένο περιβάλλον (προσβάσιμα μέσα μαζικής μεταφοράς, προσβάσιμοι δημόσιοι χώροι κλπ.), παρόλα αυτά πολύ συχνά τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους αποκλείονται από υπηρεσίες και αγαθά λόγω εμποδίων στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον. Αυτά τα εμπόδια, σε συνδυασμό με πιθανές οικονομικές δυσκολίες, λειτουργούν περιοριστικά στο να αναπτυχθούν ευκαιρίες συμμετοχής σε κοινωνικές, πολιτισμικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες (θέατρο, κινηματογράφος, άθληση, τουρισμός κ.ά.), αποτελώντας παράγοντες αποκλεισμού και απομόνωσης των ατόμων με αναπηρία.

- Εμπόδια στην Κοινωνία της Πληροφορίας

Οι τεχνολογικές εξελίξεις, αλλαγές και επιτεύξεις μπορούν να εξασφαλίζουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία, κινητικότητα και ποιότητα ζωής για τα άτομα με αναπηρία, μπορούν όμως ταυτόχρονα – με την άνιση προσφορά εξυπηρέτησης και πρόσβασης – να οδηγήσουν σε επιπλέον απομόνωση και αποκλεισμό.

Μια γρήγορη ματιά στις ιστοσελίδες που υπάρχουν στο διαδίκτυο αρκεί για να μας δείξει ότι έχουν σχεδιαστεί μόνο για χρήστες χωρίς προβλήματα ακοής, όρασης κλπ., αγνοώντας τους πολυάριθμους χρήστες που δεν ανταποκρίνονται σ' αυτήν την περιγραφή, οι ιδιαιτερότητες των οποίων πρέπει να προβλέπονται κατά το σχεδιασμό. Τα άτομα με αναπηρία, πέρα από τον οικονομικό και κοινωνικό αποκλεισμό, αντιμετωπίζουν επιπρόσθετα προβλήματα εξαιτίας της τεχνολογικής προόδου.

Είναι βέβαιο ότι τα άτομα με αναπηρίες που δε μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών ή να έχουν πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, θα δυσκολευθούν να λάβουν πληροφορίες, να οργανώσουν δραστηριότητες, να διατηρήσουν και να προάγουν την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Τα συστήματα ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης και πληροφόρησης πρέπει να συμπληρώνουν τα υφιστάμενα εργαλεία πληροφόρησης, να ενισχύουν τη διαπροσωπική επικοινωνία και να αποτελέσουν τη μεγάλη ευκαιρία και για τα άτομα με αναπηρία.

- Εμπόδια λόγω κοινωνικών συμπεριφορών

Το άτομο πολύ συχνά έρχεται αντιμέτωπο με αρνητικές κοινωνικές συμπεριφορές που επιδεινώνουν την κατάσταση, με ακραία περίπτωση την άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας. Η περιθωριοποίηση μειώνει τις ευκαιρίες για ένα άτομο με αναπηρία να συμβάλλει παραγωγικά στο νοικοκυριό και στην κοινωνία γενικότερα και αυξάνει τον κίνδυνο το άτομο να πέσει στην παγίδα της φτώχειας.

- Εμπόδια πρόσβασης στον πολιτισμό

Με ιδιαίτερη έμφαση τονίστηκε πέρα από την οικονομική φτώχεια και η «κοινωνική» φτώχεια που βιώνει το άτομο με αναπηρία. «Κοινωνική» φτώχεια είναι η στέρηση πρόσβασης σε βασικές δραστηριότητες της ζωής όπως είναι ο πολιτισμός, η ψυχαγωγία, ο τουρισμός, η άθληση κ.ά.. Συχνά χώροι πολιτισμού όπως θέατρα, κινηματογράφοι, μουσεία δεν είναι προσβάσιμοι σε άτομα με αναπηρία.

- Τα εμπόδια που αντιμετωπίζει η οικογένεια του ατόμου με αναπηρία

Πέρα από τα διάφορα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα ίδια τα άτομα με αναπηρία, εμπόδια αντιμετωπίζουν και οι οικογένειες των ατόμων είτε με τη μορφή κρίσης στις σχέσεις της οικογένειας, είτε με την αποστέρηση εισόδου ενός από τους γονείς, συχνότερα της μητέρας, στην αγορά εργασίας. Η έλλειψη μόνιμων υποστηρικτών δομών για τις οικογένειες με παιδιά με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης (νοητική υστέρηση, αυτισμός, πολλαπλές αναπηρίες) κάνουν αβάσταχτο το βάρος και συχνά παρατηρούνται ακραίες καταστάσεις όπως η κακοποίηση του παιδιού, η απομόνωση της οικογένειας και ο στιγματισμός.

2. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ 2003 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Σύμφωνα με την Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2001/903/ΕΚ), οι στόχοι του Ευρωπαϊκού Έτους Ατόμων με Αναπηρία είναι:

Α) «η ευαισθητοποίηση όσο αφορά στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία για προστασία από τις διακρίσεις και πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων τους ισότιμα.»

Η ευαισθητοποίηση βασίζεται κατά κύριο λόγο στην αποτελεσματική δράση σε κλίμακα κρατών – μελών, η οποία πρέπει να συμπληρώνεται με συντονισμένες προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το Ευρωπαϊκό Έτος μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη στην ευαισθητοποίηση του κοινού και να δοθεί ώθηση στη δράση αυτή.

Β) «Η ενθάρρυνση του προβληματισμού και της συζήτησης όσο αφορά στα μέτρα που απαιτούνται για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία.»

Το Συμβούλιο για τη διατύπωση αυτού του στόχου έλαβε υπόψη του τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας της 23^{ης} και 24^{ης} Μαρτίου 2000, όπου απευθύνεται έκκληση στα κράτη – μέλη να μεριμνήσουν περισσότερο για τον κοινωνικό αποκλεισμό στις πολιτικές τους για την απασχόληση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την υγεία και τη στέγαση και να καθορίσουν δράσεις προτεραιότητας για τα άτομα με αναπηρία.

Επίσης, στην ευρωπαϊκή κοινωνική ατζέντα που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας στις 7, 8 και 9 Δεκεμβρίου 2000 επισημαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αναπτύξει ιδίως με την ευκαιρία του Ευρωπαϊκού Έτους το σύνολο των δράσεων που αποσκοπούν στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Τέλος, η Επιτροπή στις 10 Μαΐου 2000 υιοθέτησε ανακοίνωση «Για μια Ευρώπη χωρίς φραγμούς», με την οποία αναλαμβάνει να αναπτύξει συνολική στρατηγική για να αρθούν τα εμπόδια, κοινωνικού, αρχιτεκτονικού κ.λ.π. χαρακτήρα, που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία.

Γ) «Η προώθηση της ανταλλαγής εμπειριών σχετικά με την ορθή πρακτική και τις αποτελεσματικές στρατηγικές σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.»

Για τη διαμόρφωση ενός νέου ευρωπαϊκού μοντέλου για την αναπηρία απαιτείται ανταλλαγή πληροφοριών και διάδοση ορθών πρακτικών σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο.

Δ) «Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών, ιδίως των κυβερνήσεων, των κοινωνικών εταίρων, των ΜΚΟ, των κοινωνικών υπηρεσιών, του ιδιωτικού τομέα, των ενδιαφερόμενων συλλόγων, των ομάδων εθελοντικής παροχής υπηρεσιών, των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.»

Για τη διαμόρφωση ενός νέου πολιτισμού για την αναπηρία απαιτούνται πολυμερείς εταιρικές συμπράξεις.

Ε) *«Η βελτίωση της ενημέρωσης σχετικά με την αναπηρία και η προώθηση της θετικής παρουσίας των ατόμων με αναπηρία.»*

Δεδομένου ότι ο αποκλεισμός των ατόμων με αναπηρία συνδέεται αναπόσπαστα με τα εμπόδια που αφορούν τη συμπεριφορά και με την έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με την αναπηρία, πρέπει η κοινωνία να κατανοήσει καλύτερα τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, τις ανάγκες και τις δυνατότητες αυτών.

Στ) *«Η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ετερογένεια των μορφών αναπηρίας και των πολλαπλών μορφών αναπηρίας.»*

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μια ανομοιογενή ομάδα πληθυσμού, οι ανάγκες των οποίων ποικίλουν ανάλογα με την κατηγορία και τη βαρύτητα της αναπηρίας, και μόνο οι πολιτικές που σέβονται και λαμβάνουν υπόψη τους αυτήν την ανομοιογένεια μπορούν να λειτουργήσουν και να αποδώσουν.

Ζ) *«Η ευαισθητοποίηση όσο αφορά τις πολλαπλές μορφές διάκρισης στις οποίες είναι εκτεθειμένα τα άτομα με αναπηρία.»*

Ορισμένες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία, όπως οι γυναίκες με αναπηρία, οι μετανάστες με αναπηρία, αντιμετωπίζουν διττή ή και πολλαπλή διάκριση, η οποία απορρέει από την αλληλεπίδραση της διάκρισης που οφείλεται στην αναπηρία και της διάκρισης λόγω φύλου ή εθνικής προέλευσης.

Η) *«Η απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στην ευαισθητοποίηση όσο αφορά το δικαίωμα των παιδιών και των νέων με αναπηρία να έχουν ισότιμη εκπαίδευση ώστε να ευνοείται και να υποστηρίζεται η πλήρης ένταξή τους στην κοινωνία και να προωθείται η ανάπτυξη ευρωπαϊκής συνεργασίας όσων ασχολούνται επαγγελματικά με την εκπαίδευση των παιδιών και νέων με αναπηρία προκειμένου να βελτιωθεί η ενσωμάτωση των μαθητών και σπουδαστών με αναπηρία στα κανονικά ή ειδικά ιδρύματα, καθώς στα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.»*

Το Συμβούλιο κατά τη διατύπωση αυτού του στόχου έλαβε υπόψη του το ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 31^{ης} Μαΐου 1990 σχετικά με την ένταξη των παιδιών και νέων με αναπηρία στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο τονίζει ότι « τα κράτη – μέλη συμφώνησαν να εντείνουν όπου απαιτείται τις προσπάθειές τους για την ένταξη ή την ενθάρρυνση της ένταξης των μαθητών και σπουδαστών με αναπηρία στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η Ελληνική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία συμπίπτει χρονικά με την έναρξη του Ευρωπαϊκού Έτους Ατόμων με Αναπηρία, αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία για τη χώρα μας και για τα άτομα με αναπηρία. Η Ελληνική Προεδρία μπορεί να προσφέρει τη δική της συμβολή στη διαμόρφωση ενός νέου πολιτισμού για την αναπηρία.

Το ευρωπαϊκό και εθνικό αναπηρικό κίνημα αναμένει ότι η Ελληνική Προεδρία θα συμβάλλει:

1. Στη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας σε όλους τους τομείς προτεραιότητας, όπως είναι: η διεύρυνση, η απασχόληση και οι κοινωνικές υποθέσεις, η δημόσια υγεία, η πολιτική για την προστασία του καταναλωτή, η εκπαίδευση, η νεολαία, οι μεταφορές, οι επικοινωνίες, ο τουρισμός και τα ανθρώπινα δικαιώματα.
2. Στην προώθηση και την αναβάθμιση της Ατζέντας για την αναπηρία και των θεμάτων που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρία σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Το Άτυπο Συμβούλιο Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

Το Άτυπο Συμβούλιο Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, το οποίο θα συνεδριάσει δύο μέρες πριν από την Εναρκτήρια Τελετή του Ευρωπαϊκού Έτους Ατόμων με Αναπηρία, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο κατά την έναρξη της Ελληνικής Προεδρίας. Οι Υπουργοί πρέπει να επωφεληθούν αυτού του Συμβουλίου και να προετοιμάσουν το έδαφος προκειμένου κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας να αναδειχτεί η διάσταση της αναπηρίας επιτυχώς.

Τα ζητήματα της ημερήσιας διάταξης που αφορούν στην αναπηρία πρέπει να συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

- τον τρόπο διασφάλισης της διάχυσης της διάστασης της αναπηρίας, κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας, στους διάφορους σχετικά με το Συμβούλιο τομείς.
- σκέψεις και προβληματισμούς πάνω στις προτάσεις που θα αποφασιστούν τόσο κατά την Εαρινή Σύνοδο - που θα διοργανωθεί στις Βρυξέλλες - όσο και κατά την Τελευταία Σύνοδο - που θα διοργανωθεί στη Θεσσαλονίκη.
- προβληματισμό όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίο το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία μπορεί να συνεισφέρει στην προώθηση και αναβάθμιση της Ατζέντας για την αναπηρία σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι Υπουργοί θα έχουν τη δυνατότητα κατά τη διάρκεια της Εναρκτήριας Τελετής του Ευρωπαϊκού Έτους Ατόμων με Αναπηρία να παρουσιάσουν τα συμπεράσματα των συζητήσεών τους.

Η Εαρινή Σύνοδος

Στις εργασίες της Εαρινής Συνόδου πρέπει να συμπεριληφθεί η δέσμευση διασφάλισης πρόσθετων ωφελειών για τα άτομα με αναπηρίες από τη στρατηγική της Λισσαβόνας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ανάγκη ανάπτυξης συγκεκριμένων δράσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί σε ισότιμη βάση η ενσωμάτωση οικονομικών, κοινωνικών, και περιβαλλοντολογικών όρων στις πολιτικές της Κοινότητας. Βάσει των συμπερασμάτων της Λισσαβόνας, πρέπει να θεσπιστεί νομοθεσία που δε θα παρεμποδίζει, αλλά αντίθετα θα ενισχύει τις κοινωνικές πολιτικές, επιτρέποντας την προώθηση εκείνων των πολιτικών που αφορούν στην πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Θεσσαλονίκη

Η Σύνοδος στη Θεσσαλονίκη πρέπει να συμπεριλάβει στα συμπεράσματά της το εξής αίτημα: *ότι το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρίες 2003 θα αποτελέσει το έναυσμα για συγκεκριμένες εξελίξεις στην Ατζέντα για την αναπηρία*. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, προτείνουμε την εστίαση αυτών των συμπερασμάτων στο επιπλέον όφελος που απορρέει από το άρθρο 13, το άρθρο για την καταπολέμηση των διακρίσεων στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Αίτημα του ευρωπαϊκού και εθνικού αναπηρικού κινήματος είναι η θέσπιση μίας ευρείας Κοινοτικής Οδηγίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων, η οποία θα μπορούσε να έχει ως νομική της βάση το άρθρο 13. Τα άτομα με αναπηρία έχουν τα ίδια δικαιώματα όπως και όλοι οι άλλοι πολίτες. Μέσω της εφαρμογής της Κοινοτικής Οδηγίας περί ίσης μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία στην Ευρώπη, η οποία θεσπίστηκε το Νοέμβριο του 2000, έχει γίνει ήδη το πρώτο βήμα από τα κράτη - μέλη για τη θέσπιση μίας ευρείας νομοθεσίας, η οποία να καλύπτει όλα τα πεδία πολιτικής σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Αυτή η ευρεία νομοθεσία θα μπορούσε να καλύπτει όλους τους τομείς αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επηρεάζουν τη ζωή των ατόμων με αναπηρίες. Τέτοιοι τομείς κυρίως είναι: οι μεταφορές, η εκπαίδευση, η πρόσβαση στην πληροφορία, η κοινωνική προστασία, η δημόσια υγεία, τα ζητήματα καταναλωτή, η στέγαση, οι τηλεπικοινωνίες. Μόνο μία τόσο ευρεία νομοθεσία μπορεί πραγματικά να εγγυηθεί τον πλήρη σεβασμό στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Η διάχυση της διάστασης της αναπηρίας κατά Συμβούλιο

- **Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων**

Διεύρυνση

Τα ζητήματα απασχόλησης και καταπολέμησης των διακρίσεων των ατόμων με αναπηρία συνδέονται στενά με τη διεύρυνση. Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας, πρέπει να δοθούν πολιτικές γραμμές προς τις υπό ένταξη χώρες, που να εστιάζουν στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Στην αξιολόγηση της

πλήρωσης των κριτηρίων ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση των υπό ένταξη χωρών, πρέπει να συμπεριληφθεί η πολιτική που αφορά στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Κατά συνέπεια είναι σημαντικό να διασφαλίσουμε ότι παρακολουθείται η εφαρμογή του ευρωπαϊκού κεκτημένου σχετικά με την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, και ειδικότερα του Άρθρου 13 και της απορρέουσας από αυτό Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, όπως είναι η Κοινοτική Οδηγία για την ίση μεταχείριση στην αγορά εργασίας.

Αναπτυξιακή Συνεργασία

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας της κοινότητας, να επισημάνει την ανάγκη για τη σύνταξη μιας ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την κοινωνική πολιτική, η οποία να περιλαμβάνει ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο για την αναπηρία και τους ηλικιωμένους – πράγμα το οποίο είχε προγραμματιστεί να ξεκινήσει το 2002, χωρίς όμως να έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για ένα ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την αναπηρία και την αναπτυξιακή συνεργασία.

- **Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Ζητημάτων Προστασίας του Καταναλωτή**

Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να συμπεριλάβει στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση 2003, τη συνολική εικόνα της προόδου που έχει σημειωθεί σχετικά με την εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας περί ίσης μεταχείρισης στην Εργασία και την Απασχόληση. Επίσης, πρέπει να συμπεριλάβει νέα ή βελτιωμένη νομοθεσία, καθώς και συμφωνίες ανάμεσα στους κοινωνικούς εταίρους, αλλά και μέτρα που να διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της υπάρχουσας νομοθεσίας, όπως για παράδειγμα παροχές και δράσεις στήριξης στον τομέα της εύλογης προσαρμογής.

Κοινωνικός Αποκλεισμός & Φτώχεια

Υπό το πρίσμα της προετοιμασίας των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2003-2005, η Ελληνική Προεδρία πρέπει να διοργανώσει ένα Σεμινάριο, με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και όσους λαμβάνουν αποφάσεις σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, όσον αφορά στην ανάπτυξη των πολιτικών κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρίες. Τα συμπεράσματα αυτού του σεμιναρίου πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την Εαρινή Σύνοδο.

Τα στατιστικά στοιχεία αποτελούν τη βάση για τη χάραξη πολιτικής

Με σκοπό την ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών σχετικά με την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη, αλλά και για τη βελτίωση της συνολικής εφαρμογής αυτών, είναι απαραίτητο να γίνει μια πλήρη ανάλυση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρίες σε κάθε κράτος-μέλος, βάσει όμως συμφωνημένων συγκρίσιμων δεικτών.

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να διοργανώσει ένα Συνέδριο μαζί με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος και τους Υπουργούς Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε συνεργασία με την Eurostat, στο οποίο θα εξεταστούν τα εξής ζητήματα:

η ένταξη ενοτήτων για την αναπηρία στις υπάρχουσες μελέτες και στους υπάρχοντες δείκτες (και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή της κοινωνικής ένταξης και της απασχόλησης).

η ανταλλαγή καλής πρακτικής στον τομέα των στατιστικών εργαλείων και της ανάλυσης ως βάση σχεδιασμού πολιτικής, ιδίως μέσω της παρουσίας αποτελεσμάτων από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού στην Ελλάδα, στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση και την Κοινωνική Ενσωμάτωση.

η ανάγκη υποστήριξης και γνωστοποίησης της συνεργασίας των Στατιστικών Υπηρεσιών στην Ευρώπη.

Υγεία και Ασφάλιση

Στο ψήφισμα για την νέα στρατηγική της κοινότητας όσον αφορά στην Υγεία και την Ασφάλεια στον Εργασιακό Χώρο 2002-2006, που υιοθετήθηκε στις 3 Ιουνίου, οι Υπουργοί Κοινωνικής Πολιτικής και Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπογραμμίζουν την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη θέση των εργαζομένων με αναπηρία και να ευαισθητοποιηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και παράγοντες, για την ανάγκη επανένταξης στην αγορά εργασίας ατόμων που έχουν αποκτήσει κάποια αναπηρία κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους πορείας. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας θέσπισε επίσης το Δεκέμβριο του 2001 μία Τριμερή Συμφωνία για την Αναπηρία στον Εργασιακό Χώρο.

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να προτείνει την υιοθέτηση μίας Σύστασης εκ μέρους του Συμβουλίου, που να απευθύνεται στους κοινωνικούς εταίρους - για έναρξη επίσημων διαπραγματεύσεων όσον αφορά στην ανάπτυξη ενεργητικών πολιτικών σχετικά με την επανένταξη στην αγορά εργασίας - η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στη θέσπιση ενός πλαισίου συμφωνίας.

Υγεία

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σχετικά με την πρόσβασή τους στις Υγειονομικές Υπηρεσίες και γενικότερα στο σύστημα υγείας & πρόνοιας.

Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας, θα υποβληθεί πρόταση σχετικά με την επανεξέταση της νομοθεσίας των φαρμάκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να υπερασπιστεί το δικαίωμα όλων των καταναλωτών για πρόσβαση στην πληροφόρηση. Επίσης, πρέπει να θεσπιστεί Ευρωπαϊκή νομοθεσία όσον αφορά στα φάρμακα, με την οποία θα διασφαλίζονται ειδικές προϋποθέσεις για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στις οδηγίες που υπάρχουν σε αυτά (κείμενο με μεγάλους χαρακτήρες, εύκολη και κατανοητή γλώσσα, γραφή Braille).

Πολιτική προστασία Καταναλωτών

Υπό το πρίσμα των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την Πράσινη Βίβλο του Καταναλωτή και με την νέα Ευρωπαϊκή στρατηγική των καταναλωτών, η Ελληνική Προεδρία να εντάξει στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Προστασίας του Καταναλωτή, ζητήματα που αφορούν στους καταναλωτές με αναπηρίες.

- **Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία και Έρευνα)**

Δημόσια Προμήθεια

Η Ελληνική Προεδρία θα παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην έγκριση του πακέτου για την Δημόσια Προμήθεια, το οποίο πρέπει να αποφασιστεί στο πλαίσιο μιας συναινετικής διαδικασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Έλληνας Υπουργός έχει υποστηρίξει την ενσωμάτωση κοινωνικών κριτηρίων, μεταξύ των κριτηρίων για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων και πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές του, προκειμένου να πείσει ακόμη και τα πιο δύσκολα κράτη-μέλη.

Τουρισμός

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να εξετάσει την πρόοδο όσον αφορά στην πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού σήματος προσπελασιμότητας.

- **Συμβούλιο Εκπαίδευσης, Νεολαίας και Πολιτισμού**

Πολιτισμός

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να εξετάσει ζητήματα όπως: η προσβασιμότητα στα μουσεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και τα πολιτισμικά δρώμενα, λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα ψηφιακής πρόσβασης στην πληροφορία - ιδίως για τυφλά και κωφά άτομα.

Παιδεία και Αθλητισμός

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στα παιδιά και τους ενήλικες με αναπηρία, στην ανοιχτή μέθοδο του συντονισμού για την εκπαίδευση, στην ανακεφαλαίωση των εργασιών του Συμβουλίου για την εκπαίδευση σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ευρώπη, και ειδικότερα στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε όλα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και τα συστήματα κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να προωθήσει μία δημόσια συζήτηση μεταξύ των αρμοδίων φορέων και επιτροπών που συνδιαλέγονται με ζητήματα εκπαίδευσης, για τη θέσπιση - κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας - ενός ψηφίσματος του Συμβουλίου όσον αφορά στην εξίσωση των ευκαιριών των παιδιών με αναπηρία στην εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε στόχους που σχετίζονται με την παροχή της απαραίτητης υλικής και εκπαιδευτικής στήριξης των εκπαιδευτικών που συμβάλλουν στην πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση. Επιπλέον, πρέπει οι δείκτες να μπορούν να μετρούν τη δυνατότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων να εντάσσουν, αλλά και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σπουδαστών με αναπηρία.

Νεολαία

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να προχωρήσει στην υιοθέτηση ενός ψηφίσματος για την συμμετοχή των νέων με αναπηρία στις πολιτικές και τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

➤ Συμβούλιο Μεταφορών και Τηλεπικοινωνιών

Κοινωνία της Πληροφορίας και Τηλεπικοινωνίες

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να αναπτύξει το Σχέδιο Δράσης για την «Ηλεκτρονική Ευρώπη 2005» - το οποίο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της Προεδρίας της Δανίας - ιδιαίτερα στο πεδίο της Ηλεκτρονικής Ένταξης.

Μεταφορές

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή και να υποστηρίξει συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες στα συστήματα μεταφορών στην Ευρώπη, ως μέρος του πακέτου πρωτοβουλιών της κοινότητας για τις μεταφορές και σε συνεργασία με αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους να καθιερώσει συγκεκριμένο μηχανισμό τόσο σε κοινοτικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο για την παρακολούθηση της εφαρμογής των νέων μέτρων.

Με στόχο την περαιτέρω αξιοποίηση των δυνατοτήτων βελτίωσης της πρόσβασης των συστημάτων μεταφορών, η Ελληνική Προεδρία πρέπει να δεσμευτεί για την αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν και στις τοπικές μεταφορές, λαμβάνοντας υπόψη την Αρχή της Επικουρικότητας.

➤ Συμβούλιο για το Περιβάλλον

Δομημένο Περιβάλλον

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να υποστηρίξει το έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία μιας ομάδας εργασίας που θα ασχοληθεί με την αναζήτηση εξεύρεσης

ευρωπαϊκών προδιαγραφών σχετικά με την προσπελασιμότητα και το δομημένο περιβάλλον. Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να προωθήσει στο Συμβούλιο - σύμφωνα με το άρθρο 13 - την υιοθέτηση μιας υποστηρικτικής διακήρυξης, σχετικά με την αναγκαιότητα θέσπισης ελάχιστων ευρωπαϊκών προδιαγραφών όσον αφορά στην πρόσβαση στο δομημένο περιβάλλον.

➤ *Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων*

Ανθρώπινα δικαιώματα

Η Ελληνική Προεδρία πρέπει να υποστηρίξει τις προσπάθειες που γίνονται για τη δημιουργία μίας Διεθνούς Σύμβασης όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία, παρουσιάζοντας ένα ψήφισμα Συμβουλίου υπέρ μιας τέτοιας Διεθνούς Σύμβασης και τονίζοντας την ανάγκη εμπλοκής των αντιπροσωπευτικών αναπηρικών οργανώσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για μία τέτοια σύμβαση.

ΟΙ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004 ΚΑΙ ΤΟ 2003 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρία και οι Παραολυμπιακοί Αγώνες που θα πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα το 2004 συνιστούν από κοινού μια ευκαιρία για κοινωνική αλλαγή, για τα άτομα με αναπηρία, που δεν πρέπει να χαθεί. Το 2003 και το 2004, μπορούν να παίξουν το ρόλο της προωθητικής δύναμης για μεταρρύθμιση και κοινωνικό εκσυγχρονισμό της χώρας μας σε θέματα αναπηρίας και να αφήσουν τη μεγαλύτερη κληρονομιά για ολόκληρη τη χώρα.

Η αλλαγή της θέσης των ατόμων με αναπηρία στην ελληνική κοινωνία, η απόκτηση υποδομών πρόσβασης και ένα αναπτυσσόμενο αναπηρικό και αθλητικό κίνημα είναι στοιχεία που θα μείνουν στην Ελλάδα και μετά το τέλος αυτής της σημαντικής διετίας.

Το όφελος όμως, τόσο του Ευρωπαϊκού Έτους όσο και των Παραολυμπιακών Αγώνων, δε θα περιοριστεί μόνο στα άτομα με αναπηρία. Η δημιουργία μιας ελληνικής κοινωνίας που θα αποδέχεται τη διαφορετικότητα, που θα αρνείται τις διακρίσεις και θα υποστηρίζει ενεργά την ισότητα των ευκαιριών για όλα τα μέλη της θα είναι προς όφελος όλων.

Συγκεκριμένα η διεξαγωγή των 12^{ων} Παραολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα μπορεί να συμβάλει:

- **Στην οργάνωση και ανάπτυξη του αθλητισμού και της σωματικής άσκησης των ατόμων με αναπηρία με:**

Α) Τη δημιουργία οργανωτικών και τεχνικών δομών που θα μείνουν στο χώρο και μετά το 2004, όπως η Αθλητική Ομοσπονδία, η Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή, έμπειρα στελέχη και παράγοντες, αξιόλογοι προπονητές και κριτές κ.α.

Β) Την ανάπτυξη νέων αθλημάτων, τη δημιουργία περισσότερων υψηλού επιπέδου αθλητών που θα λειτουργούν ως πρότυπα για άλλα άτομα με αναπηρίες και όχι μόνο.

Γ) Την ισότιμη τοποθέτηση στο πλαίσιο του συνολικού αθλητικού γίνεσθαι των αθλητών με αναπηρίες με τρόπο που να τους θεωρεί «κορυφαίους αθλητές» και όχι «πρωταθλητές της ζωής» ή «άτομα με ειδικές ικανότητες» αγνοώντας έτσι τις επιτεύξεις τους.

Δ) Την κινητοποίηση των ατόμων με αναπηρία ώστε να συμμετέχουν σε προγράμματα ή ατομικές δραστηριότητες σωματικής άσκησης και αναψυχής, καθώς ενώ ο πρωταθλητισμός είναι για λίγους, ο αθλητισμός είναι για όλους, ανεξάρτητα σωματικής κατάστασης και ταλέντου.

- **Στη θέση των ατόμων με αναπηρία στην Ελληνική Κοινωνία. Η αξιοποίηση των Παραολυμπιακών Αγώνων μπορεί να αλλάξει ριζικά προς το καλύτερο τη ζωή των ατόμων με αναπηρία, καθώς η Ελληνική Κοινωνία:**

Α) Θα δώσει προτεραιότητα στο ίδιο το άτομο, την ιδιαίτερη αξία και την προσωπικότητα του παρά στην όποια αναπηρία.

Β) Θα ενισχύσει τη τάση για παροχή ισότητας ευκαιριών και ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στο κοινωνικό σύνολο.

Γ) Θα αναγνωρίσει ότι η αναπηρία δεν αποτελεί εμπόδιο στην επίτευξη των στόχων που ο κάθε άνθρωπος επιλέγει για τον εαυτό του.

Δ) Θα θεσπίσει νομοθεσία καταπολέμησης των διακρίσεων.

- **Στις υποδομές για τα άτομα με αναπηρία. Αλλάζοντας τη σημερινή κατάσταση όπου ελάχιστοι είναι οι χώροι και οι υπηρεσίες που είναι πραγματικά προσβάσιμοι από άτομα με αναπηρία, οι Παραολυμπιακοί Αγώνες δίνουν το έναυσμα για:**

Α) Το Λεκανοπέδιο Αττικής και την Αθήνα – προσβάσιμη πόλη, με συγκοινωνίες, δρόμους και πεζοδρόμια, χώρους αναψυχής, υπηρεσίες και αξιοθέατα κατάλληλα για χρήση και αξιοποίηση από άτομα με αναπηρία.

Β) Την Ελληνική Περιφέρεια με προσβάσιμους αθλητικούς χώρους και διαμόρφωση τουριστικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών κατάλληλων για την υποδοχή και την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία.

Γ) Αθλητικές εγκαταστάσεις υψηλών προδιαγραφών που θα μπορούν να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά τις ανάγκες αθλούμενων και θεατών με αναπηρία.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Ως Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία πιστεύουμε ότι το εθνικό σχέδιο δράσης της πρέπει να είναι εναρμονισμένο με το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, ταυτόχρονα όμως να λαμβάνει υπόψη του τις προτεραιότητες του αναπηρικού κινήματος της χώρας μας και τις πραγματικές ανάγκες κοινωνικού και θεσμικού εκσυγχρονισμού της Ελλάδας σε θέματα αναπηρίας. Οι βασικές αρχές του σχεδίου, πάνω στις οποίες πρέπει να στηριχθούμε για να αναπτύξουμε δράση προκειμένου να συμβάλλουμε στην πραγμάτωση του οράματός μας, είναι:

➤ Αναδεικνύοντας του Πρότυπους Κανόνες του Ο.Η.Ε.

Το 2003 συμπίπτει με την επέτειο των 10 χρόνων από την υιοθέτηση των Πρότυπων Κανόνων του Ο.Η.Ε. για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία. Το σχέδιο δράσης πρέπει να αναδείξει τη μεγάλη συμβολή των Πρότυπων Κανόνων στη ενδυνάμωση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου για την αναπηρία καθώς επίσης να πετύχει την ευρύτερη δυνατή αποδοχή και αξιοποίηση αυτών σε όλα τα επίπεδα διοίκησης (κεντρικό, περιφερειακό, νομαρχιακό, δημοτικό).

Στη χώρα μας δε, οι Πρότυποι Κανόνες, οι οποίοι έχουν υιοθετηθεί από τη Βουλή των Ελλήνων με το Ν. 2430/96, πρέπει να λειτουργήσουν ως αρχές εκπόνησης πολιτικής.

➤ Προωθώντας τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Η αναπηρία είναι ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ελληνική κοινωνία πρέπει να αναδείξει την ποικιλομορφία που υπάρχει μέσα σ' αυτήν και να διασφαλίσει ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματα: ατομικά, πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά.

Το εθνικό σχέδιο δράσης, λαμβάνοντας υπόψη του το άρθρο 21 παράγραφος 6 του αναθεωρημένου Συντάγματος της Ελλάδας, πρέπει να συμβάλει στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, που δυστυχώς παραβιάζονται σε καθημερινή βάση.

➤ Διασφαλίζοντας την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία

Όλες οι πολιτικές πρέπει να σχεδιάζονται βάσει του διαλόγου και της συνεργασίας με το αναπηρικό κίνημα. Η διοίκηση, σε όλα της τα επίπεδα, πρέπει να θεσμοθετήσει και να στηρίξει μόνιμες διαδικασίες διαβούλευσης και διαλόγου, καθιστώντας τα άτομα με αναπηρία σε θέση, διαμέσου των οργανώσεων τους, να συνεισφέρουν στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των δράσεων.

Για την προώθηση του δομημένου πολιτειακού διαλόγου, πρέπει να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους μέσω ενός καλύτερου καταμερισμού πόρων, που θα επιτρέπει στις οργανώσεις

να βελτιώσουν τη διαχείριση και το πρόγραμμα δράσης τους. Επίσης, είναι ευθύνη των οργανώσεων να βελτιώσουν τα επίπεδα διοίκησης και εκπροσώπησής τους.

Σε όλες τις πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν σε ολόκληρη τη χώρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους, πρέπει να διασφαλιστεί η βασική αρχή: «Τίποτα για τα άτομα με αναπηρία χωρίς τα άτομα με αναπηρία».

➤ **Υποστηρίζοντας τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές**

Το εθνικό σχέδιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος πρέπει να οδηγήσει στη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας, έτσι ώστε να επιτευχθεί η πλήρη και ισότιμη ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία.

Το όραμα του εθνικού αναπηρικού κινήματος είναι η διάσταση της αναπηρίας να εντάσσεται σε όλα τα προγράμματα δράσης των φορέων σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό καθώς και στα προγράμματα των Κοινωνικών Εταίρων.

➤ **Προωθώντας τη διεξαγωγή ερευνών και μελετών**

Το εθνικό σχέδιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος πρέπει να συμβάλλει στην οικοδόμηση της συνολικής γνώσης για την αναπηρία. Η συγκέντρωση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη ειδικών δεικτών για την αναπηρία και τον κοινωνικό αποκλεισμό που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία και θα αναδείξουν τους τομείς εκείνους που χρειάζονται πολιτική δράση και μέτρα για τη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία.

➤ **Δίνοντας έμφαση στις πιο ευάλωτες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία**

Το εθνικό σχέδιο δράσης πρέπει να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις πιο ευάλωτες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία όπως τα άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης (όπως είναι τα άτομα με αυτισμό, νοητική υστέρηση, πολλαπλές αναπηρίες), οι γυναίκες με αναπηρία καθώς και τα άτομα που διαβιούν σε ιδρύματα.

Μεγάλη έμφαση πρέπει να δοθεί για την κινητοποίηση των πολιτικών δυνάμεων και της δημόσιας υποστήριξης στο θέμα της προώθησης της ανεξάρτητης διαβίωσης και των προγραμμάτων υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα.

➤ **Διαδίδοντας την ιδέα της δωρεάς οργάνων και ιστών σώματος και την εθελοντική αιμοδοσία**

Το Ευρωπαϊκό Έτος πρέπει να αποτελέσει την αφορμή για τη διοργάνωση μιας μεγάλης εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της ελληνική κοινωνίας όσο αφορά στην ιδέα της δωρεάς οργάνων και ιστών σώματος και την εθελοντική αιμοδοσία.

➤ **Καλώντας σε περιορισμό των βραβεύσεων**

Ως αναπηρικό κίνημα αναγνωρίζουμε ότι οι βραβεύσεις παρέχουν μια ευκαιρία για ανάδειξη των επιτευγμάτων μιας μερίδας ατόμων με αναπηρία και κάποιων φορέων για την προσπάθεια τους στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία.

Όμως το εθνικό σχέδιο δράσης πρέπει να δώσει έμφαση σε άλλες μορφές ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης και της ενημέρωσης. Τα βραβεία μπορεί να σκιάσουν το σημαντικό έργο ενός μεγάλου πληθυσμού ατόμων με αναπηρία, καθώς επίσης μπορεί να δημιουργήσουν μία ουτοπική εικόνα για την αναπηρία στην κοινωνία.

➤ **Σχεδιάζοντας την επικοινωνιακή πολιτική για το Έτος**

Το Έτος είναι μια μεγάλη ευκαιρία για τη διεξαγωγή εκστρατειών ενημέρωσης σε όλα τα επίπεδα. Αναμφίβολα η επικοινωνιακή πολιτική έχει να παίξει ένα πολύ σημαντικό ρόλο, ο σχεδιασμός της οποίας πρέπει να συνάδει με όλες τις παραπάνω αρχές, με τους στόχους του Έτους (όπως περιγράφονται στην ενότητα 2), με το νέο πολιτισμό για την αναπηρία, αρθρώνοντας νέο λόγο και χρησιμοποιώντας τη νέα ορολογία και αποφεύγοντας τόσο την ωραιοποίηση της κατάστασης όσο και την ταύτιση της αναπηρίας με τη μιζέρια και τον οίκτο.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία είναι ένα όχημα που με τον ερχομό του οφείλει να φέρει το μήνυμα και την απαίτηση των Ελλήνων και των Ελληνίδων με αναπηρία για ισότιμη και πλήρη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Για την πραγμάτωση αυτού του οράματος απαιτείται η συμβολή όλων των εμπλεκόμενων φορέων και των ατόμων με και χωρίς αναπηρία σε μια ενιαία συλλογική προσπάθεια.

Ένα καλύτερο αύριο για τα άτομα με αναπηρία σημαίνει ένα καλύτερο αύριο για ολόκληρη την κοινωνία. Οι δράσεις που αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών ζωής των ατόμων με αναπηρία, συνεπάγονται το σχεδιασμό ενός περισσότερο ευέλικτου κόσμου για όλους. Για το λόγο αυτό, παραθέτουμε μια σειρά από συγκεκριμένες προτάσεις για δράση, προς όλους τους φορείς που έχουν σχέση με το θέμα, και οι οποίες πρέπει να αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα του εθνικού σχεδίου δράσης.

1. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το ελληνικό Κοινοβούλιο μπορεί να αναλάβει πολύ σημαντικές πρωτοβουλίες, οι οποίες θα αναβαθμίσουν τη θέση της αναπηρίας στο δημόσιο διάλογο της χώρας και ταυτόχρονα να προβεί στην εκπόνηση συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής.

Ειδικότερα προτείνουμε:

- Πραγματοποίηση ειδικής Συνεδρίας της ολομέλειας της Βουλής αφιερωμένη σε θέματα αναπηρίας, στην οποία τα κοινοβουλευτικά κόμματα και η κυβέρνηση θα τοποθετηθούν και εφόσον ο κανονισμός της Βουλής το επιτρέπει, να δοθεί ο λόγος και σε εκπροσώπους του αναπηρικού κινήματος.
- Συγκρότηση διακομματικής Επιτροπής που θα ασχοληθεί με θέματα αναπηρίας. Η Βουλή προκειμένου να αποκτήσει εξειδικευμένη γνώση και να μπορεί να καταθέτει συγκεκριμένες προτάσεις οφείλει, σε συνεργασία με ειδικούς εμπειρογνώμονες και αφού πραγματοποιήσει ακροάσεις με εκπροσώπους του αναπηρικού κινήματος και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων και προσώπων, να καταρτίσει έκθεση για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα.
- Έκδοση ειδικού φυλλαδίου από τη Βουλή σε συνεργασία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία.
- Η Βουλή το Ελλήνων, δίνοντας το καλό παράδειγμα, να καταστήσει το δικτυακό της κόμβο πλήρως προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία, εφαρμόζοντας τις κατευθυντήριες αρχές της προσβασιμότητας (W3C).

- Όλοι οι βουλευτές να δεσμευτούν ότι θα καταστήσουν τις προσωπικές τους ιστοσελίδες πλήρως προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία.

2. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η ελληνική Κυβέρνηση έχει την ευθύνη να καταρτίσει το εθνικό σχέδιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία. Το Ευρωπαϊκό Έτος οφείλει μετά το πέρας του, εκτός από την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας και των αρμόδιων φορέων, να αφήσει χειροπιαστά και απτά αποτελέσματα. Γι' αυτό είναι απαραίτητο κάθε Υπουργείο να εκπονήσει και να καταθέσει στην Εθνική Συντονιστική Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Έτους σχέδιο με συγκεκριμένες δράσεις και πρωτοβουλίες, οι οποίες να είναι μετρήσιμες και αξιολογήσιμες και κατά τη διάρκεια του Έτους και μετά το πέρας αυτού.

Η προσπάθεια όλων πρέπει να κατατείνει από τη μία μεριά στην επίλυση σημαντικών και χρόνιων ζητημάτων που σχετίζονται με την ποιοτική αναβάθμιση της καθημερινής ζωής των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους και την επιτάχυνση της εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας και από την άλλη στη βαθιά ριζοσπαστική μεταρρύθμιση που οφείλει να αφήσει το Έτος ως κληρονομιά στην ελληνική κοινωνία, η οποία να έχει ως βασικούς άξονες τις αρχές της καταπολέμησης των διακρίσεων και των ίσων ευκαιριών.

Τέτοιες βαθιές αλλαγές για την αναπηρία δεν μπορούν να γίνουν πραγματικότητα αν πρώτα δε διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία των υφιστάμενων δομών και υπηρεσιών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη διάθεση από τον τακτικό προϋπολογισμό των αναγκαίων κονδυλίων για την πρόσληψη προσωπικού και τη στήριξη της λειτουργίας αυτών.

Ειδικότερα, προτείνουμε:

- Δημιουργία εθνικής νομοθεσίας για την ισότητα ευκαιριών και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας σε όλους τους τομείς της ζωής, εκπαίδευση, απασχόληση κ.λ.π.. Η νομοθεσία πρέπει να προβλέπει κυρώσεις όταν καταπατούνται θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.
- Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/78/ εκ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία. Η κυβέρνηση πρέπει να θεσπίσει τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς την παρούσα οδηγία και να αναθέσει στους Κοινωνικούς Εταίρους την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας όσον αφορά στις διατάξεις περί συλλογικών συμβάσεων εργασίας.
- Καθιέρωση του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη με Αναπηρία στην Ελλάδα. Ο Συνήγορος του Πολίτη με Αναπηρία θα έχει αρμοδιότητες όπως: παρακολούθηση της εφαρμογής της υπάρχουσας νομοθεσίας, στήριξη στρατηγικών που χαράζονται σε εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση των

διακρίσεων, ανάδειξη και νομική διευθέτηση περιπτώσεων αρνητικής διακριτικής μεταχείρισης και καταπάτησης νομικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

- Σχεδιασμός και υλοποίηση ερευνών και μελετών για θέματα προτεραιότητας που αφορούν στην αναπηρία, σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες και ερευνητικά κέντρα, τα πορίσματα των οποίων θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη συγκεκριμένων πολιτικών στόχων.
- Εκσυγχρονισμός της ελληνικής νομοθεσίας όσο αφορά στην παροχή τεχνικών και τεχνολογικών βοηθημάτων που συμβάλλουν στην ανεξάρτητη διαβίωση και την επαγγελματική αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρία.
- Θέσπιση δια νόμου την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών (W3C) της προσβασιμότητας όλων των δημόσιων ιστοσελίδων.
- Ενδυνάμωση της νομοθεσίας για την τήρηση των τεχνικών προδιαγραφών προσβασιμότητας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, με τη θέσπιση αυστηρών κυρώσεων και αυστηρής διαδικασίας ελέγχου εφαρμογής σε όλη τη χώρα και σε όλους τους τομείς.
- Αξιοποίηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, έτσι ώστε να εναρμονιστεί με τους στόχους του Ευρωπαϊκού Έτους Ατόμων με Αναπηρία.
- Συμβολή στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε παγκόσμιο επίπεδο, συμμετέχοντας ενεργά στο έργο της προετοιμασίας της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.
- Οργάνωση Πανελλήνιας εκστρατείας συστηματικής προώθησης της ιδέας της δωρεάς οργάνων και ιστών σώματος κα της εθελοντικής αιμοδοσίας.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Τα πολιτικά κόμματα, τα οποία είναι οι βασικοί πυλώνες του πολιτικού συστήματος της χώρας και οι ουσιαστικοί θεσμοί λειτουργίας της δημοκρατίας, είναι πολύ σημαντικό να συμβάλλουν με το λόγο τους και το πρόγραμμά τους στην αναβάθμιση της θέσης των ατόμων με αναπηρία στην ελληνική κοινωνία.

Ειδικότερα, προτείνουμε:

- Υιοθέτηση της Διακήρυξης της Μαδρίτης, η οποία θέτει το εννοιολογικό πλαίσιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και θα συμβάλλει στη διαδικασία που θα επιφέρει πραγματική ισότητα σε όλες τις κατηγορίες ατόμων με αναπηρία και τις οικογένειές τους.

- Επιμόρφωση των στελεχών των κομμάτων όλων των βαθμίδων στη νέα προσέγγιση για την αναπηρία, όπως αυτή πηγάζει από το Σύνταγμα της χώρας, τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τις διεθνείς συμβάσεις.
- Οι ιστοσελίδες των πολιτικών κομμάτων να καταστούν πλήρως προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία.
- Πραγματοποίηση κοινών εκδηλώσεων με τη Συνομοσπονδία μας.

4. Α΄ & Β΄ ΒΑΘΜΟΥ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Η αυτοδιοίκηση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο στην ποιοτική αναβάθμιση της ζωής και στην πρωτοβάθμια υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε τοπικό επίπεδο. Οι τοπικές αρχές πρέπει να εντάξουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική τους, έχοντας κατά νου την ανομοιογένεια που παρουσιάζουν τα άτομα με αναπηρία ως ομάδα πληθυσμού.

Ειδικότερα, προτείνουμε:

- Δέσμευση Ε.Ν.Α.Ε. και Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. ότι η Συνομοσπονδία μας και οι φορείς – μέλη μας αποτελούν τους επίσημους συμβούλους τους σε θέματα αναπηρίας.
- Δέσμευση ότι οι Πρότυποι Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία του Ο.Η.Ε. συνιστούν τις βασικές αρχές της πολιτικής τους και αξιοποίηση του εγχειριδίου Agenda 22, η οποία εξειδικεύει τους Πρότυπους Κανόνες, ως μεθοδολογικό εργαλείο για την εφαρμογή αυτών.
- Συνεργασία Ε.Ν.Α.Ε. και Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. με τη Συνομοσπονδία μας για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός ειδικού επιμορφωτικού σεμιναρίου κατάρτισης επιλεγμένων στελεχών της αυτοδιοίκησης στη νέα προσέγγιση για την αναπηρία.
- Κάθε δήμος και κάθε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση οφείλει να καταρτίσει σχέδιο πολιτικής για την αναπηρία: το σχέδιο πρέπει να είναι σαφές, να θέτει εφικτούς στόχους και να αναφέρεται σε συγκεκριμένα μέτρα. Η υλοποίηση του σχεδίου μπορεί να έχει μεσοπρόθεσμη διάρκεια με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, καθώς επίσης τα μέτρα πολιτικής που θα εμπεριέχονται σε αυτό να έχουν μετρήσιμους και αξιολογήσιμους στόχους.
- Υιοθέτηση της Διακήρυξης της Μαδρίτης, η οποία θέτει το εννοιολογικό πλαίσιο δράσης για το Ευρωπαϊκό Έτος μεταξύ άλλων και σε τοπικό επίπεδο.
- Πραγματοποίηση μιας σειράς ενημερωτικών εκδηλώσεων κατά τη διάρκεια του Έτους, σε συνεργασία με τις τοπικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

- Οι ιστοσελίδες της αυτοδιοίκησης να καταστούν πλήρως προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία.

5. ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Η ορθόδοξη ελληνική Εκκλησία ιστορικά έχει παίξει και παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση στάσεων στην ελληνική κοινωνία. Για αυτό προτείνουμε η Εκκλησία:

- Με απόφαση της Ιεράς Συνόδου να προβεί στην υιοθέτηση της Διακήρυξης της Μαδρίτης.
- Με εγκύκλιό της να ενημερώσει όλους τους κληρικούς της χώρας για τη νέα προσέγγιση για την αναπηρία.
- Να αξιοποιήσει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που έχει στη διάθεσή της για να διαδοθεί η νέα αντίληψη για την αναπηρία.
- Να καταστήσει τις ιστοσελίδες της πλήρως προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία.
- Να καταστήσει τις εκκλησίες πλήρως προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρία.
- Να πραγματοποιήσει από κοινού με τη Συνομοσπονδία μας ενημερωτικές εκδηλώσεις.

6. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να συμβάλλει στη διάδοση του μηνύματος της κατανόησης και της αποδοχής των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, συμβάλλοντας στην απομάκρυνση των φόβων, των μύθων και των προκαταλήψεων. Επίσης, η συμβολή του εκπαιδευτικού συστήματος είναι καθοριστική στην προσωπική ανάπτυξη και κοινωνική ένταξη των παιδιών και νέων με αναπηρία ώστε να γίνουν όσο το δυνατό πιο ανεξάρτητοι.

Ενόψει του Ευρωπαϊκού Έτους, προτείνουμε το εκπαιδευτικό σύστημα να προβεί σε:

- Συνεργασία με οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους και ανάληψη πρωτοβουλιών όπως διοργάνωση διαλέξεων και ομάδων εργασίας που θα στοχεύουν στην ενημέρωση σε ζητήματα αναπηρίας και θα απευθύνονται σε διάφορες ομάδες – στόχους.
- Επιμόρφωση στελεχιακού δυναμικού της εκπαίδευσης όσο αφορά στη νέα προσέγγιση για την αναπηρία.

- Επιτάχυνση της εφαρμογής του Ν.2817/2000.
- Τεχνικές παρεμβάσεις που θα καταστήσουν προσβάσιμα τα σχολικά κτίρια.
- Δημιουργία προσβάσιμων, στα άτομα με αναπηρία, σχολικών ιστοσελίδων.
- Δημιουργία τμήματος αναπηρικών σπουδών προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου σε ένα από τα Πανεπιστήμια της χώρας, οι απόφοιτοι του οποίου θα είναι κατάλληλα καταρτισμένοι για να παίξουν επιτελικό ρόλο ως στελέχη σχεδιασμού πολιτικής σε θέματα αναπηρία.

7. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

- Οι οργανώσεις των εργοδοτών πρέπει να επανεξετάσουν τις εσωτερικές τους πολιτικές, ώστε να διασφαλίσουν ότι καμία από αυτές δεν εμποδίζει τα άτομα με αναπηρία από την απόλαυση των ίσων ευκαιριών.
- Οι οργανώσεις εργοδοτών πρέπει να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους ώστε τα αγαθά και οι υπηρεσίες τους να σχεδιάζονται βάσει προδιαγραφών και να είναι προσβάσιμα στα άτομα με αναπηρία.
- Τα εργατικά συνδικάτα πρέπει να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για να συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία
- Τα εργατικά συνδικάτα πρέπει να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της συμμετοχής και της εκπροσώπησης των εργαζομένων με αναπηρία τόσο εντός των δικών τους οργάνων που λαμβάνουν αποφάσεις όσο και εντός των αντίστοιχων οργάνων των εταιριών.
- Τα εργατικά συνδικάτα, μέσω των συλλογικών διαπραγματεύσεων, οφείλουν να διασφαλίσουν στα άτομα με αναπηρία την απόλαυση των ίσων ευκαιριών και την αρχή της καταπολέμησης των διακρίσεων κατά τη διάρκεια της πρόσληψης, και της εξέλιξης τους. Επιπλέον, πρέπει να διασφαλίσουν την αρχή της εύλογης προσαρμογής του εργασιακού χώρου.

8. ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Όλοι οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επιτυχή έκβαση του Έτους, με την προϋπόθεση να μη λειτουργούν ερήμην των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, δεδομένου ότι αυτός ο χώρος έχει κερδίσει την αυτό-εκπροσώπησή του. Προτείνουμε:

- Όλες οι οργανώσεις (οργανώσεις καταναλωτών, γυναικείες οργανώσεις, οργανώσεις νέων κ.λ.π.) να επανεξετάσουν τις πρακτικές τους, έτσι ώστε να διασφαλίσουν ότι ο σχεδιασμός αυτών επιτρέπει στα άτομα να συμμετέχουν σε αυτές και να επωφεληθούν από αυτές.
- Οι οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα να αναπτύξουν δράση όσο αφορά στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

9. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν σημαντικούς φορείς ενημέρωσης, επιμόρφωσης και διαπαιδαγώγησης της κοινής γνώμης. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην υλοποίηση των βασικών στόχων του Έτους.

Ειδικότερα, προτείνουμε:

- Η Ε.Ρ.Τ. α.ε. να δημιουργήσει ειδική υπηρεσία για τα άτομα με αναπηρία, η οποία να υπάγεται άμεσα στον Πρόεδρό της, και να έχει την ευθύνη διαμόρφωσης πολιτικής για την αναπηρία και προβολής της αναπηρίας με βάση τη νέα προσέγγιση για όλα τα κανάλια της δημόσιας τηλεόρασης και τους σταθμούς της δημόσιας ραδιοφωνίας.
- Σύσταση ειδικής Επιτροπής, η οποία να υπάγεται άμεσα στον Πρόεδρό της Ε.Ρ.Τ. α.ε., από εκπροσώπους της Συνομοσπονδίας μας, των συλλογικών οργάνων των δημοσιογράφων και των Πανεπιστημιακών Τμημάτων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και η οποία θα έχει γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα όσο αφορά στη χάραξη πολιτικής.

Και οι δύο παραπάνω προτάσεις έχουν στόχο να καταστήσουν τη δημόσια τηλεόραση και τη δημόσια ραδιοφωνία μοντέλα προβολής της νέας προσέγγισης, ενόψει μάλιστα των Παραολυμπιακών Αγώνων 2004.

- Τα συλλογικά όργανα εκπροσώπησης των δημοσιογράφων και των ιδιοκτητών έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου να διασφαλίσουν, σε συνεργασία με τη Συνομοσπονδία μας, κώδικες δεοντολογίας.
- Το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο οφείλει να εγγυηθεί ότι δε θα παραβιάζονται τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και θα σέβεται η αξιοπρέπειά τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Ενίσχυση των σχέσεων συνεργασίας με τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, με σκοπό τη διαμόρφωση συγκεκριμένης πολιτικής για την αναπηρία.

- Παραγωγή σειράς ενημερωτικών εκπομπών και αφιερωμάτων για την αναπηρία, οι οποίες να ενταχθούν σε ετήσιο πλάνο συγκεκριμένων τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων, ώστε καθ' όλη τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους να υπάρχει διαρκής ενημέρωση. Το περιεχόμενο αυτών των εκπομπών πρέπει να αφορά συγκεκριμένα κάθε φορά θέματα, όπως εκπαίδευση, απασχόληση, πολιτισμός, αποϊδρυματοποίηση, κ.λ.π., ή συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία, όπως άτομα με βαριές και πολλαπλές αναπηρίες, παιδιά με αναπηρία, γυναίκες με αναπηρία, κ.λ.π.. Οι εκπομπές αυτές πρέπει να είναι φορέας της νέας προσέγγισης της αναπηρίας.

10.ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΑΠΗΡΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρία δεν έχει στόχο μόνο την αλλαγή της στάσης της ελληνικής κοινωνίας. Έχει και στόχο να οδηγήσει το ευρωπαϊκό και εθνικό αναπηρικό κίνημα σε μια βαθιά ριζοσπαστική αναθεώρηση και σε έναν επαναπροσδιορισμό των ίδιων του των αρχών. Το αναπηρικό κίνημα πρέπει να γίνει η κινητήρια δύναμη για την αλλαγή για την αναπηρία, για αυτό πρέπει τα στελέχη του χώρου να προετοιμαστούν κατάλληλα για ένα επαναπροσδιορισμό του τρόπου παραγωγής πολιτικής.

Είναι αυτονόητο ότι οι προτάσεις που παραθέσαμε πιο πάνω έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα και δεν εξαντλούν ούτε το εύρος των φορέων που οφείλουν να αναλάβουν συγκεκριμένη δράση για τα άτομα με αναπηρία, ούτε ασφαλώς το εύρος των πρωτοβουλιών που οι κατηγορίες των φορέων που αναφέραμε μπορούν να αναλάβουν.

Με τις προτάσεις που παραθέσαμε επιδιώξαμε να καταδείξουμε με τον πλέον σαφή και κατηγορηματικό τρόπο, ότι οι πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία εντάσσονται στο σύνολο των πολιτικών που εκπονούνται και υλοποιούνται από όλους τους φορείς, τους θεσμούς και τις αρχές της πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ζωής της χώρας.

Το 2003 ως όχημα κοινωνικής αλλαγής μπορεί να φέρει στην ελληνική κοινωνία μια διαφορετική άνοιξη, στην οποία όλες οι Ελληνίδες και όλοι οι Έλληνες, ανεξάρτητα αν έχουν αναπηρία ή όχι, θα μπορέσουν να λειτουργήσουν και να ζήσουν ως ισότιμοι πολίτες, όπως το αναθεωρημένο Σύνταγμα της πατρίδας μας επιτάσσει

Η πολιτική για τα άτομα με αναπηρία οφείλει να ενώνει και όχι να χωρίζει. Η πολιτική για τα άτομα με αναπηρία δεν μπορεί να είναι αντικείμενο δημόσιων αντιπαραθέσεων. Η νέα πολιτική για τα άτομα με αναπηρία οφείλει να έχει την εκκίνησή της και τελικώς να εδράζεται σε μια βαθιά κοινωνική και πολιτική συναίνεση, η οποία να απορρέει από τον ενστερνισμό της νέας προσέγγισης της αναπηρίας και ταυτόχρονα να παράγει τον νέο κοινωνικό και πολιτικό πολιτισμό για την αναπηρία.